

Илија ПСАЛТИРОВ

МЕДИУМСКИ ТЕРОР

Дали се сеќавате кога последен пат слатко сте се смееле на некоја интересна емиесија или на некоја комедија, кои се емитуваат на нашите ТВ-станции? Дали се сеќавате кога последен пат сте гледале вести, кои почнале со некоја убава и пријатна вест? Дали не ви дошло некогаш од револт да го исклучите телевизорот или да го фрлите весникот, заради вознемирувачките содржини кои се нудат? Дали некогаш не сте се прашале: Аман, до кога ќе ме малтретираат со овие глупости? - Дека нашите весници се полни со непријатни вести е неспорен факт. Дека квалитетот на она што се прикажува на програмите на домашните ТВ-куќи е далеку од оној на странските, исто така, е факт. Можеби од една страна тоа се должи на финансиите, но бидејќи сум работел како водител и новинар во неколку електронски медиуми, слободно можам да кажам дека тоа најчесто се должи на уредувачката политика и на неинвентивноста. Имам чувство, а со тоа ќе се согласат и најголем дел од граѓаните, дека ТВ-куќите, но во одредена мерка и дел од пишаните медиумите, особено дневните весници, едноставно нè тероризираат со тешки и вознемирувачки вести. Несфатливо е како некои уредници сметаат дека само лоша вест може да ги "продаде" нивните вести, сметајќи дека тоа значи сензационализам. Едноставно, секое издание на ТВ-вестите, односно насловните страници на дневните весници, почнуваат со некоја вест од типот "крваво убиство во..." или "фамилијарна трагедија во..." или "бомба го потресе..." итн. Наместо да слушаме или да читаме за успешните приказни кои заради таквите вести, не можат

да дојдат до израз, медиумите како свесно да нè "бомбардираат" со "крвави" вести. Но, тоа не е сè. Кога ќе видиме какви филмови се емитуваат во ударните термини (со исклучок на некои сапунски серии), за разлика од термините во доцните ноќни часови, се чини дека нешто не е нормално во концепцијата на ТВ-куќите. Филмови полни со терор се емитуваат во ударни термини, додека комедии и романтични драми во доцните часови, кога најголем дел од луѓето се во длабок сон. Не сакам да помислам дека таа уредувачка политика има цел да ја одржува тензијата на несигурност и страв, само за да можат политичките елити да ги остварат своите замисли и идеи, но се чини дека е така. Зошто го велам ова последново? Меѓу народот владеет мислење дека голем дел од новинарите, со чест на некои чесни исклучоци, се под влијание на одредени политички структури и дека всушност играат според упатствата кои доаѓаат од центрите на тие политички структури. Форсирањето на тезата дека повторно ќе има војна или дека ни е неизвесна иднината ако одредени политичари не се на власт, односно не се припадници на дел од владејачките тела и органи, ја става во заложништво севкупната јавност и тоа токму на еден перфиден начин, преку медиумско тероризирање. Перењето мозок се врши низ повеќе форми, а токму најчести се вестите, но и филмовите полни со насилство и убиства. Познавам неколкумина кои имаат свои успешни бизниси и кои никогаш не гледаат вести, односно не читаат весници ниту, пак, имаат време да гледаат напорни филмови. Едноставно, ги бираат списанијата кои сакаат да ги чи-

таат или гледаат филмови на ДВД, кои секако се по нивен избор. И знам дека тие луѓе, и покрај пресијата која ја имаат од својот бизнис, бавем се релаксирани од притисокот кој го вршат медиумите врз свеста на останатите, иако целосно, и да сакаат, не можат да се заштитат од медиумското влијание. Да бидам искрен, лично бев многу порелаксиран во времето кога живеел надвор од Македонија и кога на Интернет ги читав електронските верзии на нашите дневни весници, зашто буквално според насловите ги бирав и написите кои сакав да ги прочитам. Штом ќе видам некој наслов кој ми "мирисаше" на лоша вест, не го ни отворав, или кратко речено, си ги бирав и читав само оние вести кои не ме тревожеа. Е, ама тоа не може да биде случај и во ситуација кога физичкото присуство во земјата едноставно не ми дозволува да бидам толку имун на сите лоши вести, кои секојдневно ми се пласираат преку медиумите. Се сеќавам, кога бев мал, луѓето живеела некако порелаксирано, поопуштено, што во голема мера се должеше токму на медиумското влијание. Тогаш имаше само две државни програми и два државни весника и точно се знаеше што и кога се емитува. Денес има "X" медиуми, што електронски, што печатени, кои секој на свој начин се трудат да извршат влијание врз свеста на нас граѓаните. Да не бидам погрешно сфатен. Со ова не сакам да кажам дека не треба да имаме плурализам во медиумскиот простор и дека претходниот режим бил подобар, но не можам да сфатам дека некој си го зема правото да ни "влегува" во домот, пласирајќи ни програма која ни ги нарушува мирот и спокој-

ството. Правото да се информира гледачот или читателот, не значи и право да се пласира сè и сешто на тие медиуми. Можеби некој ќе каже дека го имаме и правото на избор, па можеме да избориме што ќе гледаме. Да, се согласувам, но и во тоа вртење по програмите, случајно или не, може да се налета на нешто што е доволно за момент да ви го сврти вниманието, а влијанието од тоа што сте го виделе или сте го прочитале да остане и подолго отколку што може да се замисли. Она што всушност сакав да го констатирам со напишањето е дека медиумите секаде во светот, па и во Македонија имаат неверојатна моќ на влијание, како врз општествените процеси, така и врз мислењето на граѓаните. Тоа е особено важно во период каков што е овој, во кој се наоѓаме, односно во период пред избори. Сега дури ќе се изнаслушаме, изнагледаме и изначитаме информациите од секаков тип. Ќе се воздигнуваат квазивредности, за сметка на вистинските. Ќе се форсираат "големите", за сметка на "малите". Ќе се пропагираат одредени пропаганди, за сметка на други. Ќе се вадат валканите алишта и ќе се пласираат вести, од кои убеден сум дека на обичните граѓани ќе им стане мака и ќе посакаат никогаш да не биле измислени телевизијата и весниците, или поточно речено медиумите. Очигледно дека медиумскиот терор е една од најсофистицираните форми на терор, од кој, за жал, тешко ќе можеме да се одбраниме. Единствено ни останува, секој на свој начин, да се обиде да го ублажи влијанието на медиумите преку соодветно игнорирање, користејќи го времето за многу поубави нешта. А нив ги има многу.